

DIERENARTSEN

Opkomende dierziekten

Informatiebrochure voor dierenartsen

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Verantwoordelijke uitgever :

Herman Diricks

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

AC - Kruidtuin, Food Safety Center

Kruidtuinlaan 55 B-1000 Brussel

Eindredactie: Valentine Clavier, Xavier Patigny

Opmaak en vormgeving: Jan Germonpré, Nir Shemmer, Gert Van Kerckhove

Drukkerij: FAVV

Vertaling: Vertaaldienst van het FAVV

Wettelijk depot D/2010/10.413/1

© FAVV — oktober 2010

Herziening juli 2019

Overname artikelen toegestaan mits bronvermelding

Voor overname van beeldmateriaal: contacteer ons

Deze brochure is eveneens beschikbaar in het Frans.

Gedrukt op papier dat voldoet aan het FSC-label.

Opkomende dierenziekten

Informatiebrochure
voor dierenartsen

Voorwoord

De Europese Unie en België krijgen regelmatig te maken met uitbraken van opkomende dierziekten zoals aviare influenza, blauwtong, Afrikaanse varkenspest, enz. Andere opkomende dierziekten zijn nog niet aanwezig, maar het risico op insleep is reëel.

Deze ziekten kunnen grote gevolgen hebben voor zowel de volksgezondheid en de diergezondheid als op economisch en sociaal vlak. Deze ziekten hebben vooral betrekking op de primaire dierlijke sector.

Het nieuws in de zomer van 2019 berichtte dat er twee ziekten met een sterke economische impact aanwezig zijn in België: Afrikaanse varkenspest en blauwtong (serotype 8).

Een informatiebrochure werd opgemaakt voor de veehouders met als doel hen te informeren over de huidige toestand en de toekomstige verwachtingen in verband met opkomende dierziekten en hen attent te maken op hun rol bij het voorkomen van deze ziekten of bij de inperking van de verspreiding ervan.

Met deze informatiebrochure ter attentie van de dierenartsen wenst het FAVV de praktijkdierenartsen te sensibiliseren voor de cruciale rol die zij spelen bij de opsporing van opkomende dierziekten. Deze brochure verschaft praktische informatie over atypische klinische tekenen die een opkomende ziekte kunnen doen vermoeden en over de acties die kunnen worden ondernomen bij verdenking ervan.

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Wat is een opkomende dierziekte ?	6
2. Wat is de rol van de praktijkdierenarts bij opkomende dierziekten?	12
2.1 Bewaking en vroegtijdige detectie	13
2.1.1. <i>Aan welke atypische of onrustwekkende klinische tekenen of abnormale toestanden moeten praktijkdierenartsen aandacht besteden?</i>	14
2.1.2. <i>Aan welke risicofactoren moeten praktijkdierenartsen aandacht besteden bij een bedrijfsbezoek?</i>	16
2.2. Vroegtijdige waarschuwing en informatiedoorstroming	18
2.3. Bioveiligheid	22
3. Permanente opleiding en informatiebronnen	24
3.1. Permanente opleiding	24
3.2. Informatiebronnen	25
4. Conclusies en kernboodschappen	27
Meer info?	29

1. Wat is een opkomende dierziekte?

- Een **opkomende dierziekte** is een dierziekte waarvan de incidentie (d.w.z. het aantal nieuwe gevallen van zieke dieren) significant stijgt in een bepaald gebied, in een bepaalde populatie (van dieren of mensen) en gedurende een bepaalde periode, en dat ongeacht de gewone seizoensgebonden variaties in het voorkomen van de ziekte.

Een nieuwe ziekte die wordt veroorzaakt door een pathogeen dat voorheen niet voorkwam op het grondgebied.

Afrikaanse varkenspest: deze ziekte was sedert enkele jaren aanwezig in Oost-Europa en andere landen.

De ziekte is opnieuw opgedoken in september 2018 in de wilde everzwijnenpopulatie in het zuiden van België. Voor meer informatie kunt u terecht op de website die het FAVV gewijd heeft aan deze ziekte: <http://www.favv.be/avp/>

Een ziekte veroorzaakt door gemuteerde pathogenen, wat wijzigingen in de virulentie of aanpassing aan nieuwe gastheren veroorzaakt.

De hoogpathogene aviaire influenza-virussen: de genetische eigenschappen van deze virussen veranderen voortdurend, met name door herschikking. Zo worden regelmatig nieuwe hoogpathogene virussen gedetecteerd in Europa en in de wereld: H5N1, H1N1, H5N8, enz. waarvan sommige overdraagbaar zijn op de mens.

Een ziekte die al aanwezig is in een bepaald gebied, maar waarvan de incidentie toeneemt.

Ziekten overgedragen door teken: het aantal teken stijgt in onze streken omwille van klimaatsveranderingen. Deze teken kunnen tal van dierziekten overdragen zoals borreliose, babesiose, ehrlichiose.

Een dierziekte met een risico op opkomen is een ziekte die nog niet aanwezig is in een land, maar wel al voorkomt in andere landen en waarbij het risico op opkomen in eigen land op korte of langere termijn reëel is.

Mond-en-klauwzeer is aanwezig in Turkije en in Noord-Afrika. De laatste gevallen die werden geregistreerd in Europa dateren van 2011. Een van de hypothesen betreffende de besmettingsweg die destijds werd weerhouden duidt erop dat het virus werd binnengebracht door everzwijnen uit Turkije die in contact waren gekomen met vee in Bulgarije.

- Een **heropkomende dierziekte of een dierziekte met een risico op heropkomen** is een ziekte die voorkwam in een bepaald gebied en werd uitgeroeid, maar opnieuw in dat gebied optreedt of dreigt terug op te treden.

België was sterk besmet met **runderbrucellose** tot het einde van de jaren '80, vooraleer officieel vrij te worden verklaard in 2003. Tussen 2010 en 2013 werden opnieuw verschillende haarden van Brucellose vastgesteld.

- Het opkomen van ziekten heeft zowel betrekking op **nutsdieren** als op **gezelschapsdieren** en **in het wild levende dieren**.

Voorbeelden hiervan zijn infecties door **hantavirussen** bij knaagdieren, met inbegrip van als gezelschapsdier gehouden knaagdieren, infecties door **Cowpox**-virussen bij ratten, rabiës bij gezelschapsdieren en vleermuizen, **tularemie** (*Francisella tularensis*) bij wilde hazen en **Afrikaanse varkenspest** bij wilde en gedomesticeerde everzwijnen.

De laatste jaren kregen de Europese Unie en België frequent te maken met opkomende dierziekten, zoals bijvoorbeeld hoogpathogene aviare influenza, blauwtong (BTV), Q-koorts, ziekte van Schmallenberg, Afrikaanse varkenspest, enz.

De klimaatverandering, de globalisering van handel en transport, de intensieve dierlijke productiesystemen of gewoon de evolutie van de pathogenen zijn allen risicofactoren die in overweging moeten worden genomen bij het optreden van nieuwe ziekten of van ziekten die in onze streken in regel niet voorkomen.

Vanwege de complexiteit van deze problematiek vormt het beheer van opkomende dierziekten een echte uitdaging, zowel vandaag als in de toekomst.

Dierziekten met een potentieel risico op opkomen of heropkomen in onze regio op korte tot middellange termijn zijn: schapen- en geitenpokken, mond-en-klauwzeer, aviaire influenza, ziekte van Aujeszky, ziekte van Newcastle, vesiculaire varkensziekte, besmettelijke runderpleuropneumonie, pest bij kleine herkauwers, klassieke varkenspest, vesiculaire stomatitis, enz. Het betreft ook vectoriële ziekten, overgedragen door steekmuggen (bijv. West-Nijlkoorts, Riftvalleykoorts), door culicoïden (bijvoorbeeld blauwtong, paardenpest), door teken (borreliose of de “ziekte van Lyme”, babesiose of “piroplasmose”, ehrlichiose of “zomergriep”), of door mechanische overdracht via insecten (bijv. besmettelijke nodulaire dermatose, vesiculaire stomatitis), waarvan de populaties in Noord-Europa op dit ogenblik sterk toenemen.

Al deze dierziekten kunnen grote gevolgen hebben voor zowel de volksgezondheid, de veiligheid van de voedselketen en de diergezondheid, als voor de economische en sociale situatie van de veehouders.

ONEWORLD – ONE HEALTH

Dierziekten hebben zowel betrekking op de diergezondheid als de volksgezondheid

Alle actoren die te maken hebben met diergezondheid, vooral de dierenartsen, hebben een belangrijke rol te vervullen, enerzijds bij de preventie van dierziekten en anderzijds bij de vroegtijdige detectie en de bestrijding van ziekten van zodra zij optreden.

2. Wat is de rol van de praktijkdierenarts bij opkomende dierziekten?

1. Samen met de veehouders zijn praktijkdierenartsen de eerste essentiële actoren in **het toezicht** op het verschijnen van opkomende dierziekten. Aangezien zij dagelijks in contact komen met de dieren op de bedrijven zijn zij immers de eersten die ongewone symptomen kunnen vaststellen en tijdig de noodzakelijke maatregelen kunnen treffen, voordat de ziekte zich verspreidt en een epidemie uitbreekt. De **vroegtijdige detectie** en snelle diagnose van opkomende dierziekten zijn erg belangrijk om snel te reageren, efficiënt te handelen en de schade van een eventuele epidemie zoveel mogelijk te beperken.
2. Praktijkdierenartsen spelen ook een sleutelrol in de **informatiedoorstroming** tussen veehouders en het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). De centralisatie van de informatie laat toe om vroegtijdig de evolutie van nieuwe ziekten te kunnen vaststellen en daarop gepast te kunnen reageren.
3. Praktijkdierenartsen vervullen ook een uiterst belangrijke rol bij het garanderen van een optimale **bioveiligheid** om de verspreiding van pathogenen te voorkomen en de veehouders advies te geven over goede praktijken die ze kunnen toepassen.

2.1 Bewaking en vroegtijdige detectie

Een vroegtijdige detectie en een snelle diagnose zijn sleutelementen voor een doeltreffend beheer van opkomende dierziekten

Een aantal opkomende dierziekten zijn zeer besmettelijke ziekten die zich snel en over de grenzen heen verspreiden.

Een snelle reactie en een vroegtijdige aanpak van de ziekte zijn van essentieel belang om:

- de verspreiding van de ziekte naar andere veehouderijen te beperken en een epidemie te voorkomen of de gevolgen ervan te beperken;
- gepaste bestrijdingsmaatregelen toe te passen en daarover goed te kunnen communiceren;
- de kostprijs, de moeilijkheid en de omvang van de bestrijding binnen de perken te houden en betere resultaten te behalen.

Praktijkdierenartsen zijn, samen met de veehouders, de eerstelijnsactoren omdat ze de dieren op de bedrijven observeren en de aanwezigheid van atypische of onrustwekkende klinische tekenen of abnormale toestanden kunnen vaststellen.

2.1.1. Aan welke atypische of onrustwekkende klinische tekenen of abnormale toestanden moeten praktijkdierenartsen aandacht besteden?

De klinische benadering is essentieel voor de identificatie en opsporing van opkomende dierziekten, en in het bijzonder deze waarvoor weinig biologische en epidemiologische gegevens en/of geen diagnostische laboratoriumtesten beschikbaar zijn. Deze klinische benadering moet beogen om een onderscheid te maken tussen de normale en de abnormale ziekte-toestand of -evolutie. Een abnormale ziekte-toestand of -evolutie wordt gedefinieerd als een klinisch beeld dat niet in verband kan worden gebracht met een bekende ziekte.

Hierbij wordt de notie ingesloten van biologische diversiteit en van wijziging van de fysiologische, omgevings- en epidemiologische omstandigheden. De klinische uitdrukking van een bepaalde ziekte kan bijvoorbeeld verschillen al naargelang van de epidemiologische context : in een gebied waar een ziekte endemisch voorkomt, kan het ziektebeeld veel milder of verschillend zijn dan in het geval dezelfde ziekte opkomt in een ziekte-vrij gebied. Andere factoren zoals het klimaat en de ecologie (type vectoren) kunnen ook van invloed zijn op het ziektebeeld van een ziekte.

Het is moeilijk om, in het kader van deze brochure, de onrustwekkende ziekte-tekenen weer te geven die specifiek zijn voor elke opkomende dierziekte. Op de website van het FAVV kunt u informatie en technische fiches vinden betreffende dierziekten (<http://www.favv.be/dierengezondheid/>). U kunt ook op de hoogte blijven door middel van de newsletters die het Agentschap verstuurt (<http://www.favv.be/newsletters-nl/>) en die beschikbaar zijn op de website (http://www.favv.be/newsletter-da-vt/newsletters_nl.asp).

In veel gevallen zullen de onrustwekkende ziektekenen vrij algemeen zijn, zoals:

- mortaliteits- en/of morbiditeitspercentage boven het normale niveau van het bedrijf;
- koorts bij een groot aantal dieren;
- ongewone toename van abortussen en/of van de neonatale en perinatale mortaliteit;
- aanwezigheid van ongewone of nieuwe klinische tekenen (oedeem, hemorrhagieën, tremor, paralyse, ongewone letsels van huid of slijmvliezen, ulceratie, hypersalivatie, ongewoon gedrag, cardiale of respiratoire problemen, enz.) die voorkomen bij meerdere dieren van het bedrijf of op meerdere bedrijven;
- abnormale daling van de eetlust, de dagelijkse gewichtsaanzet of van de melkproductie bij meerdere dieren;
- ongewone sterfte bij in het wild levende dieren;
- zenuwsymptomen, met name in periode van activiteit van vectorinsecten;
- aanwezigheid van ziektekenen bij een diersoort die gewoonlijk niet gevoelig is (overschrijding van de barrière tussen diersoorten);
- atypisch ziektebeeld voor een bekende ziekte;
- uitblijvende reactie op de gebruikelijke behandeling van een ziekte;
- onverklaarbare verergering van klinische tekenen voor een bekende ziekte;
- meerdere bedrijven in een gebied die gelijktijdig getroffen zijn.

Deze lijst is niet exhaustief en waakzaamheid is dan ook te allen tijde geboden. Al deze situaties vormen onrustwekkende tekenen wanneer klassieke etiologieën kunnen worden uitgesloten.

2.1.2. Aan welke risicofactoren moeten praktijkdierenartsen aandacht besteden bij een bedrijfsbezoek?

Hieronder worden enkele voorbeelden van risicofactoren gegeven die de aandacht van de praktijkdierenarts moeten trekken:

- het seizoen: in de periode van vectoractiviteit (teken, muggen, culicoiden) is de kans bijvoorbeeld groter dat atypische klinische tekenen wijzen op de aanwezigheid van een opkomende vectorziekte;
- recente aankoop van dieren die afkomstig zijn uit risicogebieden (zoals bijv. Oost-Europa voor klassieke of Afrikaanse varkenspest, Zuid-Europa voor besmettelijke nodulaire dermatose);
- geen of ondoeltreffende bioveiligheidsmaatregelen op het bedrijf, onvoldoende hygiëne;
- in verband met de veranderingen van het klimaat: zachte winters en warme zomers;
- extreme weersomstandigheden in vergelijking met de normale toestand;
- periode met grote vochtigheid;
- terugkeer uit het buitenland (voor zoönosen, risico op overdracht op dieren van het bedrijf);
- nabijheid/mogelijk contact met in het wild levende dieren (Afrikaanse varkenspest bij everzwijnen) ;

- intensieve dierlijke productie in de regio of grote bezetting op het bedrijf;
- afwezigheid van vaccinatie;
- bezoekers;
- wijzigingen in de oorsprong van voeder en/of water voor de dieren (bijvoorbeeld putwater, toegang tot open drinkplaatsen);
- aanwezigheid van meerdere diersoorten in een bedrijf (overschrijden van barrière tussen diersoorten);
- nieuws over een bekende dreiging in de regio of in de buurlanden (bijvoorbeeld Afrikaanse varkenspest en blauwtong) ;
- nabijheid van broedplaatsen voor vectoren, bijvoorbeeld water (voor muggen);
- meerdere getroffen bedrijven;
- historiek van het bedrijf of van de regio. Bijvoorbeeld, als een ziekte reeds is voorgekomen en dan is verdwenen, kan zij opnieuw opduiken.

Deze lijst is niet exhaustief.

2.2. Vroegtijdigewaarschuwing en informatiedoorstroming

Een vroegtijdige waarschuwing en snelle informatiedoorstroming zijn sleutelementen voor een efficiënt beheer van de opkomende dierziekten.

Opkomende dierziekten zijn vaak besmettelijke ziekten die grote schade kunnen aanrichten als zij meerdere bedrijven of een hele regio treffen. Het is bijgevolg belangrijk dat men ze zo snel mogelijk kan inperken. Daarvoor kunnen er maatregelen worden getroffen door de praktijkdierenarts in samenwerking met het FAVV om die verspreiding van de ziekte buiten het bedrijf zoveel mogelijk te beperken.

De dierenartsen spelen een rol van filter in het proces van de informatiedoorstroming. Zij krijgen immers heel wat inlichtingen van de veehouders die dagelijks de dieren van hun bedrijf observeren en zij maken de relevante verdachte evoluties in de gezondheidstoestand van de dieren kenbaar aan het FAVV.

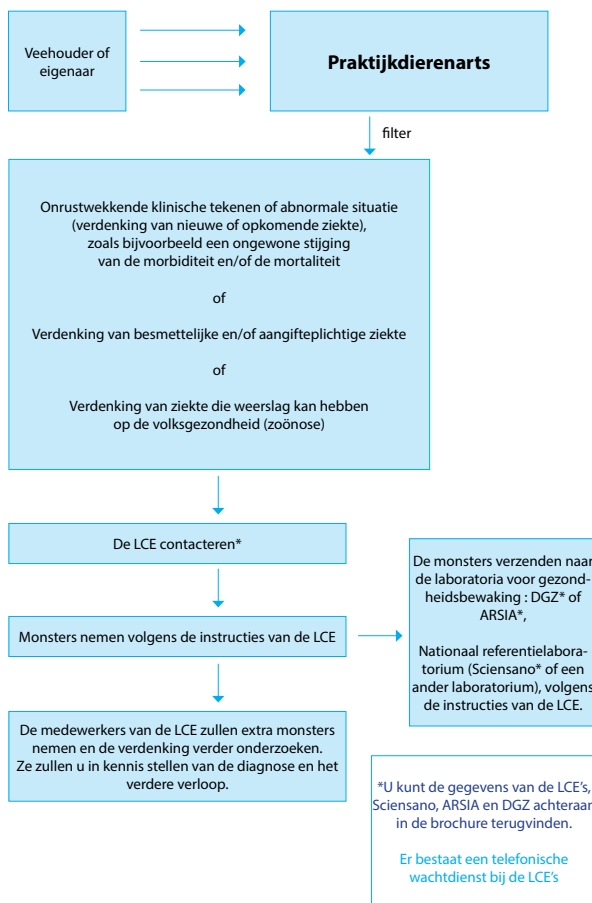
Bij het vaststellen van onrustwekkende klinische tekenen van opkomende dierziekten of abnormale situaties die kunnen wijzen op een opkomende ziekte, zoals bijvoorbeeld een toename van het mortaliteits-, morbiditeits- en/of letaliteitspercentage in een bedrijf, neemt de dierenarts contact op met de Lokale Controle-eenheid (LCE) van het FAVV met het oog op een onmiddellijke melding (Koninklijk besluit van 20 november 2009 betreffende de erkenning van de dierenartsen).

Door deze snelle informatiedoorstroming heeft het FAVV de best mogelijke kansen om een beginnende epidemie effectief in te dijken, zodat de ziekte uiteindelijk geen oncontroleerbare proporties aanneemt.

In de praktijk is een efficiënte werking van het netwerk “veehouder <-> dierenarts <-> FAVV <-> laboratoria <-> universiteiten” met optimale informatiedoorstroming van cruciaal belang bij de bestrijding van opkomende dierziekten.

IN DE PRAKTIJK: hoe reageren in geval van het vaststellen van onrustwekkende klinische tekenen of abnormale toestanden op het bedrijf?

In geval van een nieuw opkomende ziekte is laboratoriumonderzoek, indien beschikbaar, vaak noodzakelijk teneinde de diagnose te kunnen stellen, temeer daar de onrustwekkende klinische tekenen in zeldzame gevallen pathognomonisch zijn.

Dit schema geldt niet enkel voor nutsdieren. Opkomende ziekten kunnen ook (nieuwe) gezelschapsdieren en in het wild levende dieren treffen (bijvoorbeeld rabiës, Afrikaanse varkenspest, hantavirose, tularemie, leptospirose, tuberculose). Bijgevolg moeten dierenartsen die een opkomende ziekte verdenken bij een dier, waar zij zich ook bevinden, deze zo snel mogelijk signaleren aan de LCE van de provincie waar de verdenking heeft plaatsgevonden.

2.3. Bioveiligheid

Praktijkdierenartsen dragen een grote verantwoordelijkheid bij het verhinderen en/of beperken van de overdracht van besmettelijke ziekten tussen bedrijven.

Verhinderen van introductie van pathogenen in de bedrijven

Praktijkdierenartsen zijn de aangewezen personen om veehouders advies te geven over bioveiligheid en zo de insleep van pathogenen in veehouderijen te voorkomen. Voorbeelden van bioveiligheidsmaatregelen die door de veehouders toe te passen zijn, worden beschreven in de brochure bestemd voor de veehouders.

Er moet worden vermeden dat pathogenen door praktijkdierenartsen overgedragen worden tussen verschillende bedrijven of verschillende dieren. Hieronder worden enkele voorbeelden van specifieke bioveiligheidsmaatregelen gegeven :

- handen wassen met een ontsmettingsmiddel vóór en na elk bezoek, tussen het hanteren van verschillende dieren of dieren van verschillende loten;
- de voetbaden gebruiken bij de ingang en uitgang van elke stal;
- bedrijfseigen materiaal voor het in bedwang houden van de dieren gebruiken of deze wassen en desinfecteren tussen elk gebruik; dit geldt ook voor het materiaal voor diagnostisch gebruik;
- een nieuwe injectienaald gebruiken voor elk dier, zelfs als het gaat om dieren van éénzelfde bedrijf of van éénzelfde lot;
- de wagen kan ook een mechanische vector zijn van sommige pathogenen, het wordt aanbevolen deze op een speciaal daarvoor voorziene plaats te parkeren, liefst zo ver mogelijk van de stallen of nog beter buiten het bedrijf;
- bedrijfseigen schoeisel, kledij of wegwerpschorten dragen;

In geval van (verdenking van) besmettelijke ziekte: beperken van overdracht tussen bedrijven : “Niets naar binnen – niets naar buiten”

In geval van (verdenking van) een besmettelijke dierziekte moeten volgens ziekte en type veehouderij specifieke bioveiligheidsmaatregelen worden genomen. Deze specifieke bioveiligheidsmaatregelen worden niet in deze brochure beschreven.

Hieronder worden enkele voorbeelden gegeven van algemene bioveiligheidsmaatregelen die de dierenarts kan aanbevelen aan de veehouder wanneer een besmettelijke ziekte optreedt om zo de verspreiding ervan te beletten:

- indien mogelijk, zieke dieren afzonderen om te vermijden dat de ziekte wordt overgedragen op andere dieren;
- het transport van dieren binnen en buiten het bedrijf vermijden;
- de stallen reinigen en desinfecteren met erkende producten zodra dit mogelijk is;
- verbieden van niet-professionele bezoeken;
- vermijden dat er nieuwe dieren worden binnengebracht op het bedrijf;
- vermijden dat transportmiddelen en materiaal het bedrijf verlaten;
- vermijden dat dierlijke producten, zoals mest, het bedrijf verlaten;
- de kadavers onmiddellijk isoleren op een plaats die niet toegankelijk is voor andere dieren en ongedierte (zoals knaagdieren), in afwachting van het bezoek van de dierenarts van de LCE die specifieke procedures zal toepassen om een verdere verspreiding van de ziekte te vermijden.

3. Permanente opleidingen informatiebronnen

3.1. Permanente opleiding

Het regelmatig volgen van een opleiding is zeer belangrijk voor de praktijk-dierenartsen. Hierdoor neemt hun expertise toe en blijven ze waakzaam voor evoluties in de epidemiologische toestand van dierziekten in eigen land en in de buurlanden.

- Permanente opleiding voor dierenartsen:
  - **Formavet** : www.formavet.be
  - Instituut voor permanente Vorming (**IPV**) van de Universiteit Gent: www.ipv-dgk.ugent.be/

3.2. Informatiebronnen

Hieronder volgen enkele links naar nuttige websites om de kennis op het gebied van opkomende dierziekten bij te werken:

- Website van **het FAVV** > professionelen > dierlijke productie: www.favv-afsc.fgov.be/professionelen/dierlijkeproductie/
- Websites van **DGZ** (www.dgz.be/) en **ARSIA** (www.arsia.be/)
- Website van **Sciensano** (www.sciensano.be/nl)
- Wereldierengezondheidsorganisatie(**OIE**): www.oie.int/en/
  - Waarschuwingen en sanitaire informatie: www.oie.int/en/alerts-disease-information/
  - Sanitaire informatie over ziekten van WAHIS: www.oie.int/wahis_2/public/wahid.php/Wahidhome/Home/indexcontent/newlang/en
    - Technische fiches van besmettelijke dierziekten: www.oie.int/en/animal-health-in-the-world/technical-disease-cards/
- **ProMED-mail**: elektronisch rapporteersysteem voor gevallen van infectieuzen ziekten: www.promedmail.org/pls/apex/f?p=2400:1000
- **Eurosurveillance** : www.eurosurveillance.org/
- Technische fiches van het **Center for Food Security and Public Health** : www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/factsheets.php

Beknopte, praktische en geïllustreerde fiches¹ zijn op de website van het FAVV beschikbaar en bevatten nuttige informatie over de belangrijkste opkomende dierziekten:

Dierziekten	Betrokken dier
Schapen- en geitenpokken	Schapen en geiten
Besmettelijke nodulaire dermatose	Runderen
Mond-en-klauwzeer	Runderen, schapen en geiten, varkens
Blauwtong (Bluetongue)	Runderen, Schapen
Riftvalleykoorts	Runderen, schapen en geiten, jonge dieren
Vogelgriep (aviaire influenza)	Pluimvee
Ziekte van Aujeszky	Varkens, (runderen, schapen en geiten)
Ziekte van Newcastle (paramyxovirose)	Pluimvee
Vesiculaire varkensziekte	Varkens
Besmettelijke runderpleuropneumonie	Runderen
Pest van kleine herkauwers	Schapen en geiten
Paardenpest	Paardachtigen
Afrikaanse varkenspest	Varkens
Klassieke varkenspest	Varkens
Vesiculaire stomatitis	Paardachtigen, runderen, varkens, (schapen en geiten)

Om nieuwe informatie op een snelle en gerichte manier te verspreiden, heeft het FAVV zijn eigen newslettersysteem ingesteld. Uit 20 specifieke onderwerpen kiest u deze waarvan u op de hoogte wilt worden gehouden. Telkens er nieuwe of geactualiseerde informatie gepubliceerd wordt op onze website, zal u via mail worden verwittigd. Inschrijvingsformulier: www.favy-afsc.fgov.be/newsletters/Inschrijvingen_NL.aspx

¹ Via "FAVV > Professionelen > Dierlijke productie > Dieren > Diergezondheid > Praktische fiches – epidemische dierenziekten www.favy-afsc.fgov.be/diergezondheid/fichesepidemische/

4. Conclusies en kernboodschappen

Praktijkdierenartsen spelen een belangrijke rol in **de bewaking en de vroegtijdige detectie** van opkomende dierziekten.

De aanwezigheid van **atypische symptomen of situaties** moet de aandacht van de dierenarts trekken. Hij waarschuwt zijn LCE zodat zo snel mogelijk een diagnose kan worden gesteld en gepast kan worden gereageerd.

Elke ongewone stijging van de **morbiditeit** en/of **de mortaliteit** in een bedrijf wordt aan de LCE gemeld.

Opkomende ziekten treffen niet alleen nutsdieren. Ook **gezelschapsdieren, in het wild levende dieren en dieren in dierentuinen**, enz. kunnen door deze ziekten worden getroffen.

Snelle informatiedoorstroming is van het grootste belang om een eventuele epizoötie snel te kunnen afbakenen, voordat zij oncontroleerbare proporties aanneemt.

Bioveiligheid is zeer belangrijk, zowel om de introductie van ziekten in een bedrijf te vermijden als om verspreiding van ziekten tussen bedrijven te beperken. Praktijkdierenartsen zijn de personen bij uitstek om advies te geven aan de veehouders. Ze hebben ook een directe rol te spelen.

Aarzel niet om **bij twijfel contact op te nemen met de LCE** van uw provincie. Daar zijn dierenartsen beschikbaar die u nuttige informatie kunnen verschaffen over de aanpak van opkomende dierziekten.

Permanente opleiding is van essentieel belang, net als het blijven opvolgen van de actualiteit op het vlak van veterinaire epidemiologie (in België voorkomende ziekten, ziekten met risico op opkomen, enz.).

Meer info?

AFSCA

AC-Kruidtuin - Food Safety Center, Kruidtuinlaan 55

1000 Brussel

Tel. + 32 2 211 82 11

www.favv.be

De informatiebrochure over opkomende dierenziekten voor veehouders beschikbaar op de website van het FAVV > Professionelen > Publicaties > Thematische publicaties > Dieren en dierlijke productie > Opkomende dierenziekten: informatiebrochure voor veehouders

www.favv-afsc.fgov.be/wetenschappelijkcomite/publicaties/brochures/opkomendedierenziektenveehouders/

De contactgegevens van de Lokale Controle-eenheden zijn beschikbaar op onze website via de volgende link: www.favv.be/lce

Contactgegevens van de Faculteit Diergeneeskunde van de:

Universiteit van Luik

Adres: 20, Boulevard de Colonster, 4000, Luik

Algemene website: www.fmv.uliege.be/cms/c_4039114/fr/portail-faculte-de-medecine-veterinaire

Website van de afdelingen en vakgroepen (bevat, per dienst, namen en telefoonnummers van de te contacteren personen):

www.cvu.uliege.be/cms/c_4053300/nl/portail-clinique-veterinaire-universitaire

Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent

Adres: Salisburylaan 133, Merelbeke

Algemene website: www.ugent.be/di/nl

Website van de afdelingen en de vakgroepen (bevat, per dienst, de namen en telefoonnummers van de te contacteren personen): www.ugent.be/di/nl/faculteit/departments2.htm

Gegevens van de laboratoria

Sciensano (nationaal referentielaboratorium)

www.sciensano.be/nl

Gegevens voor de verzending of afgifte van monsters die vergezeld moeten gaan van het ingevulde aanvraagformulier (www.sciensano.be/nl/analyse-aanvragen/aanvraag-voor-veterinaire-analyse):

99, Groeselenberg te 1180, Brussel

Tel.: 02/379.04.11 – email: info@sciensano.be

ARSIA (Association Régionale de Santé et d'Identification animales)

www.arsia.be/

Gegevens van de laboratoria voor de verzending of afgifte van monsters:

Ciney: Allée des Artisans, 2, te 5590, Ciney – Tel.: 083/23 05 15

Rocherath: Krinkelt, Vierschillingweg, 13, te 4761 Rocherath - Tel: 080/64 04 44

DGZ (Dierengezondheidszorg Vlaanderen)

www.dierengezondheidszorg.be/

Gegevens van de laboratoria voor de verzending of de afgifte van monsters en kadavers:

www.dierengezondheidszorg.be > Laboratorium > Ophaaldienst en loketten

Tel.: 078/05 05 23 – email: helpdesk@dgz.be

Lier: 167, Hagenbroeksesteenweg te 2500, Lier

Torhout: 29, Industrielaan te 8820, Torhout

Klachten over onze dienstverlening?

Richt u dan tot de Ombudsdienst:

0800 13 455

ombudsdienst@favv.be

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

AC-Kruidtuin Food Safety Center

Kruidtuinlaan 55

1000 Brussel

www.favv.be